

Handläggare
Lotta Persson
Telefon: 08-50825057**Till**
Socialnämnden
2025-04-22

Förslag till avgift enligt alkohollagen samt försäljningstider för gårdsförsäljning

Ändring i alkohollagen - gårdsförsäljningstillstånd

Förvaltningens förslag till beslut

Avgifter

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens förslag till avgifter enligt nedan.
2. Socialnämnden hemställer till kommunfullmäktige att besluta i enlighet med förslaget.
3. Beslutet justeras omedelbart.

Kategori	Föreslagen avgift
Ansökan om tillstånd för gårdsförsäljning	10 000 kr
Ansökan om tillstånd för gårdsförsäljning - befintlig tillståndshavare	5 000 kr
Tillsynsavgift	6 000 kr

Avgifterna för ansökan gäller från den 1 juni 2025. Avgifterna för tillsyn gäller från den 1 januari 2026.

Försäljningstider

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens förslag att gårdsförsäljningstillstånd kan beviljas med försäljningstider vardagar mellan klockan 10:00-20:00 samt lördagar mellan klockan 10:00-15:00.
2. Socialnämnden överlämnar förslaget till kommunfullmäktige för godkännande.
3. Beslutet justeras omedelbart.

Förslaget om avgift och försäljningstider för gårdsförsäljning gäller under förutsättning att riksdagen fattar beslut om gårdsförsäljning av alkohol.

Sammanfattning

Den 23 april 2025 förväntas riksdagen besluta om ändring i alkohollagen. Ändringen innebär att gårdsförsäljning av alkoholdrycker tillåts i samband med besöksarrangemang.

Bestämmelserna om gårdsförsäljning föreslås gälla i sex år. Kommunen ska hantera ansökningsförfarandet och planera och genomföra tillsynsbesök gällande alkohollagen och gårdsförsäljningstillstånd.

Detta gäller förutsatt att riksdagen beslutar i enlighet med regeringens proposition (prop. 2024/25:86, Bättre förutsättningar för besöksnäringen i fråga om småskalig produktion av alkoholdrycker).

Avgifter

En kommun har rätt att ta ut en avgift för prövningen av tillståndsansökan samt för sin tillsyn av den som bedriver tillståndspliktig försäljning. Förvaltningen föreslår därför att socialnämnden godkänner förvaltningens förslag till avgifter, samt att socialnämnden hemställer till kommunfullmäktige att besluta i enlighet med förslaget.

Försäljningstider

Syftet med lagändringen att införa möjlighet att ansöka om gårdsförsäljningstillstånd är att främja lokal besöksnäring i hela landet. Samtidigt innebär den att konsumenters tillgång till alkohol ökar. Kommunen föreslås i lagförslaget ges rätt att besluta under vilka tider gårdsförsäljning får bedrivas. Mot bakgrund av risken för alkoholpolitiska olägenheter i en storstad som Stockholm med förväntad hög efterfrågan på alkoholdrycker, finns skäl att ange tidsramarna för försäljningstider till att stämma överens med Systembolagets öppettider.

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förvaltningens förslag avseende försäljningstider med anledning av gårdsförsäljningstillstånd enligt alkohollagen, samt att socialnämnden överlämnar förslaget till kommunfullmäktige för godkännande.

Bakgrund

Den 23 april 2025 förväntas riksdagen besluta om ändring i alkohollagen. Syftet med lagändringen att införa möjlighet att ansöka om gårdsförsäljningstillstånd är att främja lokal besöksnäring i hela landet. Samtidigt innebär den att konsumenters tillgång till alkohol ökar. Förslagen är därför utformade så att syftet med reformen uppnås samtidigt som det höga skyddet för folkhälsan bibehålls genom att tillgången till alkohol begränsas. Bestämmelserna om gårdsförsäljning föreslås gälla i sex år.

Kommunen får i uppgift att pröva ansökningar om gårdsförsäljningstillstånd (prop. 2024/25:86 s. 107 f.). Det innebär att kommunen får ett ansvar för tillståndsprövning och tillsyn som motsvarar det ansvar som kommunen har över alkoholservering.

Genom avgifterna får kommunen kostnadstäckning för en effektiv tillsyn över att de föreslagna kraven kring gårdsförsäljning följs, vilket är viktigt både ur ett folkhälsoperspektiv och för att ge näringsidkarna möjlighet att verka på lika villkor.

Av föreslagen reglering av försäljningstider föreslås kommunen även ges rätt att besluta under vilka tider gårdsförsäljning får bedrivas.

Detta gäller förutsatt att riksdagen beslutar i enlighet med regeringens proposition (prop. 2024/25:86, Bättre förutsättningar för besöksnäringen i fråga om småskalig produktion av alkoholdrycker).

Ärendet

Avgifter

Kommunerna föreslås få möjlighet att ta ut avgifter för tillståndsprövning och tillsynsarbetet. Kommunen fastställer avgiftsnivåerna. Avgiftsnivåerna ska fastställas i enlighet med de allmänna krav om självkostnadsprincipen som finns beträffande kommunala taxor (jrf RP 1986 ref. 30), d.v.s. tillstånds- och tillsynsavgifterna ska täcka handläggningskostnader, tillsyn och övriga myndighetskostnader.

Förvaltningen har beräknat arbetstid och kostnad för administration med ansökningar och att planera och utöva tillsyn med anledning av gårdsförsäljningstillstånd.

Lagstöd för avgifter

Regeringen föreslår att införa bestämmelsen 5 a kap. 17 § i alkohollagen. Kommunen ges där rätt att ta ut en avgift för prövningen av ansökan om gårdsförsäljningstillstånd enligt de grunder som beslutas av kommunfullmäktige. Kommunen föreslås även få ta ut en avgift för tillsyn av den som har tillstånd att bedriva gårdsförsäljning enligt 9 kap.

Kommunens kostnad för tillstånds- och tillsynsverksamhet är självfinansierad utifrån de avgifter som tas ut i samband med tillsyn och tillståndsprövning. Kommunens rätt att ta ut sådana avgifter och nivån på avgifterna regleras i kommunallagen (KL) 2 kap. 5 § och av den så kallade självkostnadsprincipen i 2 kap. 6 § KL.

Självkostnadsprincipen syftar på det totala avgiftsuttaget för en verksamhet. Kostnaderna i det enskilda fallet har inte någon betydelse för tillämpningen av självkostnadsprincipen. Vid beräkningen får alla relevanta kostnader som verksamheten ger upphov till tas med. Exempel på kostnader som personalkostnader, material, utrustning, lokalkostnader med mera. Verksamhetens andel av kommunens centrala service- och administrationskostnader räknas också med.

Ansökningsprocess

Enligt lagförslaget ska bestämmelserna träda ikraft den 1 juni 2025. Samma regler som för den som ansöker om serveringstillstånd föreslås ska gälla, det vill säga att tillståndshavaren ska vara ekonomiskt och personligt lämplig. Sökanden ska också ha avlagt ett prov för att visa på tillräckliga kunskaper i alkohollagen och anslutande föreskrifter. Kravet på lämplighet innebär en relativt omfattande utredning. Polismyndigheten och Skatteverket kommer att vara remissinstanser. Remisshandlingar ska skickas ut, bevakas och remissyttranden ska inarbetas i beslutsunderlaget. Vid sidan om remissförfarandet ska en utredning sammanställas. Utredningen ska visa på sökandens ekonomiska förhållanden och sökandens ekonomiska möjligheter att införskaffa den aktuella verksamheten. Sökanden ska visa varifrån kapitalet till inköpet kommer för att motverka illegala medel i branschen.

Utöver lämplighetskravet ska följande förutsättningar utredas för att gårdsförsäljningstillstånd ska kunna meddelas:

- tillverkaren är juridiskt och ekonomiskt oberoende av andra tillverkare av alkoholdrycker,
- tillverkarens årsproduktion inte överstiger viss volym,
- försäljningen sker från den plats där den karaktärsgivande delen av tillverkningen av den aktuella alkoholdrycken sker,
- gårdsförsäljning får enbart ske till konsumenter som deltagit i ett kostnadsbelagt besöksarrangemang som har anknytning till alkoholdrycken,
- begränsningar för hur stor mängd varje person får köpa,
- åldersgränsen är 20 år för att köpa alkoholdrycker,
- försäljning ska ske från ett avgränsat utrymme som tillståndshavaren disponerar,
- priset på de drycker som säljs får inte sättas lägre än tillverkningskostnaden samt ett skäligt påslag, samt
- sökanden ska bifoga ett för verksamheten lämpligt egenkontrollprogram till sin ansökan

Handläggande enhet diarieför ansökan, tar in ansökningsavgift och nödvändiga handlingar, utreder ärendet, utarbetar ett underlag för beslut i politisk instans eller av tjänsteman. Därefter utfärdas en handling för meddelande av beslut. Förvaltningen har uppskattat att en rimlig tid för att handlägga en ansökan om gårdsförsäljningstillstånd bör ligga på knappt 8 timmar effektiv tid. För de sökanden som är befintliga tillståndshavare av serveringstillstånd inom Stockholms stad föreslås en reduktion av priset. Detta då handläggningstiden beräknas vara kortare för dessa ärenden då tillståndshavarna löpande lämplighetsprövas inom ramen för den inre tillsynen av sitt serveringstillstånd.

Ansökningsavgifterna gäller från 1 juni 2025.

Tillsyn av försäljningsställe

Utöver en ansökningsavgift behöver kommunen även ta ut en avgift för tillsyn. Kommunens kostnader för tillsynen består av två delar. En administrativ ”inre tillsyn” och en kontroll på försäljningsstället, ”yttre tillsyn”. Den administrativa delen består i regelbunden kontroll av tillståndshavarnas löpande vandel, kontakter med andra myndigheter, planering av den ”yttre tillsynen”, efterarbete med rapportering, kommunicering och utarbetande av beslutsunderlag för eventuella administrativa sanktioner.

Sammantaget beräknas tiden för tillsyn uppgå till knappt 6 timmar/tillsyn.

Tillsynsavgiften gäller från 1 januari 2026.

Försäljningstider

Förslaget om gårdsförsäljning ger även kommunen rätt att besluta under vilka tider gårdsförsäljning får bedrivas. Gårdsförsäljning får dock inte bedrivas tidigare än klockan 10:00 och inte pågå längre än till klockan 20:00. Vid bestämmande av tiden för gårdsförsäljning ska det särskilt beaktas om försäljningen kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa.

Begreppet gårdsförsäljning för tankarna till mindre vingårdar på landsbygden som säljer vin gjort på gårdens egna frukter. I en stad som Stockholm kommer det att handla om mindre bryggerier eller destillerier i vår urbana stadsmiljö. Eftersom Stockholm är en storstad med tät befolkning och många besökare kan det antas att efterfrågan kommer vara särskilt stor här.

Frågan om försäljningstider har i allra högst grad en folkhälso-betydelse. Ökad tillgång till alkoholdrycker kan leda till ökad alkoholkonsumtion och därmed ökade skadeverkningar. Vi vet idag inte vilken effekt gårdsförsäljning av alkoholdrycker kommer att ha för alkoholkonsumtionen i Stockholm, men mot bakgrund av folktätheten och att utökade försäljningsplatser och därmed utökad tillgång till alkoholdrycker kan effekten i vart fall inte uteslutas påverka människors dryckesvanor så att konsumtionen ökas.

Genom detaljhandelsmonopolet, som bland annat kan kontrollera öppettiderna, kan samhället begränsa den allmänna tillgängligheten till alkoholdrycker. Detta i syfte att skydda folkhälsan. Generösare öppettider än Systembolaget innebär att gårdsförsäljning kan uppfattas utgöra ett alternativ till Systembolaget. Gårdsförsäljning ska vara en del av ett besöksarrangemang och det är själva besöket och upplevelsen som ska stå i fokus. För att begränsa försäljning i annat syfte än just detta är socialförvaltningen av uppfattningen att

de öppettider som är lämpliga utifrån de rådande förutsättningarna i Stockholms stad är att följa Systembolagets öppettider. På så sätt förväntas försäljningen inte medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa.

Alkohollagstiftningen har tillkommit för att begränsa alkoholens skadeverkningar och är i första hand en skyddslagstiftning. Kommunerna måste vid bestämmande av försäljningstider särskilt beakta att sociala och hälsomässiga hänsynen ska ges företräde framför affärsmässiga eller konkurrensmässiga hänsyn.

Det finns alltså alkoholpolitiska skäl att begränsa gårdsförsäljningen på samma sätt som Systembolaget. Förvaltningen föreslår därför att gårdsförsäljningstillstånd kan beviljas med försäljningstider vardagar mellan klockan 10:00-20:00 samt lördagar mellan klockan 10:00-15:00.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts vid avdelningen för strategi och utveckling. Förvaltningsgrupp har behandlat ärendet den 16 april 2025 och funktionshinderrådet har haft möjlighet att behandla ärendet den 16 april 2025.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner förvaltningens förslag till avgifter, samt att socialnämnden hemställer kommunfullmäktige att besluta i enlighet med förslaget. Socialförvaltningen föreslår vidare att nämnden godkänner förvaltningens förslag om försäljningstider för gårdsförsäljning och överlämnar förslaget till kommunfullmäktige för godkännande

Veronica Carstorp Wolgast
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Lina Blombergsson
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Carstorp Wolgast, Socialdirektör	2025-04-12
Lina Blombergsson, Avdelningschef	2025-04-12